

LA ESQUELLA

DE LA

TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba - Puerto Rico, y Extranjer, 5

LA RETIRADA DE 'N ROBERT

Al veure que 'l gat se 'n va, ¡quina alegría las ratas!

CRÓNICA

Lo Doctor Robert representava la serietat y la honradés, y en aquest concepte la seva entrada á la Casa Gran signé rebuda ab aplauso per Barcelona entera. Era al fi un home de sa casa deslligat personalment de tot compromís de partit y carregat de bonas intencions, que al acceptar un càrrech tan espinós, donava un alt exemple de civisme á las nomenadas classes neutras, tan aferrussadas á sas particulars conveniencias, com poch amigas de intervenir en la cosa pública, y pera las quals es una lley de conducta aquell aforisme que diu: «Lo que no 's cou per tú déixaho cremar.»

En cambi 'l Doctor Robert no reparava en posar las mans al foch, en bé de Barcelona, y ho feya com á bon ciutadà qu' es, imposantse un verdader sacrifici. No podia, en efecte, guanyarse mes amichs dels que tenia, ans al contrari anava en perill de perdre'n alguns, si volia ser justicier y amputar abusos sense pietat; no podia aumentar sa clientela, perque apart de que lo que li sobran son clients, aqueixa gran malalta, l' administració municipal de Barcelona, li anava á absorbir la major part del seu temps... Creure que acceptava la vara, com tants altres ho han fet per fins de negoci, hauria sigut inferirli la mes inmerescuda de las injurias. Sols podia impulsar-lo certa vanitat, cert orgull molt disculpables en qui no té altrás miras ni propósitos que quedar com un home als ulls dels seus conciutadans.

Si una cosa sentían molts—y entre ells nosaltres—es que deguéis lo seu càrrech, qu' es essencialment popular, á nomenament del govern. Pero, en fi, ja qu' en aquest temps de reivindicacions de la personalitat de Catalunya, no 's pot passar sino per aquí, ens deyam:—Fassas lo miracle per mes que 'l fassa 'l diable. Tinguém un arcalde bó, per mes que 'l nombrí en Silvela.

Y Barcelona en pes deya:—Bona ma ha tingut el nou govern, no se li pot negar... Ara sí que sembla que será un fet alló que diuen de la *selecció*... A lo menos la vida municipal se posará fora del alcans de las úrpias del caciquisme.

Mes ay! prompte hagerem de veure quant cert es aquell refrá dels castellans: «Quien malas mafias ha, tarde ó nunca las olvida.» Ab l' Ajuntament que va trobar l' arcalde nou y ab el pico que va donarli en Pantorrilles, amo y senyor del tinglado electoral, no s' hi podía fer carrera.

En vá 'l Doctor Robert receptava á la Pubilla malalta, si tot just el metje girava las espatillas, alguns enfermers li ayguallan las medicinas y altres mes golafres se li xarupavan el caldo.

—¿Per qué no 'ls tirava tots al carrer ab una puntada de peu?—dirán alguns.

Es cert; pero s' ha de tenir en compte que no tothom té 'l dó de l' energia portat fins á las alturas del heroisme. Jo crech que 'l Doctor Robert es un home ben educat y un optimista acostumat á medir als altres ab la mesura de la seva propia llealtat, y per aixó no veyá, ni comprenia que 'l govern de 'n Silvela s' havia amparat del seu prestigi sols pera produhir un cop d' efecte en un moment donat, pero may ab l' idea de secundar al bon Doctor en la tasca de la moralisació de l' administració municipal.

De aquí 'ls fracassos de las bonas intencions del arcalde: l' aplassament continuo de sas ben meditadas reformas, rellegadas sempre al olvit... En resum de comptes, lo Doctor Robert no era domador,

sino tall destinat á las fieras de la Casa Gran, que tenen bons ulls y se l' haurían menjat de viu en viu, fins á no deixar d' ell sino els ossos y 'l recort de una bona reputació y de una honradés intatxable. Afortunadament—perque pel Doctor Robert ha sigut una gran fortuna—la torpesa de 'n Villaverde posantlo en lo cas de optar entre convertirse en esbirro dels seus plans contra 'ls contribuyents ó abandonar el càrrech, li ha proporcionat una solució salvadora. Lo simpáich Doctor ha caygut en brassos de Barcelona, que avuy l' estreny sobre 'l seu pit, dihentli:

—De bona t' has escapat, fill meu!

Y ab lo coro de injurias dels rotatius de Madrid, y ab lo despit rabiós dels governants, y ab l' alelament de 'n Durán y Bas que ja no sab á quin sant encomenarse, y ab las significativas manifestacions de protesta realizadas pel poble barceloní, ha terminat de una manera apoteósica, la comedia de la regeneració que venia representant la companyia de 'n Silvela. Avuy ja sab tothom á que atenirse. Ja era hora.

Faltava sols un home de prou pit que 's prestés á ocupar lo lloch que 'l Doctor Robert deixava vacant, pera continuar lo régimen dels tiberis á *tutiplé*, en mal hora interromput. Hi havia qui 's figurava que no 'l trobarían; pero á Barcelona hi ha molts recons y es molt llarch el ganxo del drapaire Dato.

En un tancar y obrir d' ulls lo ganxo aquest va enarbolat un drapot.

—Partidarís de la *selecció*: aquí la teniu la vostra bandera!

Després del Doctor Robert, l' advocat Milá y Pi. ¡Tableau!

Aquest sí que las coneix las tasqueras de la Casa Gran. Allí ha treballat de contorsionista durant algunas temporadas, doblegantse y recargolantse, com si no tingués ossos, com si tot ell sigués de goma. Va fer l' aprenentatje á las ordres de 'n Rius y Taulet, com á fusionista, en aquella época famosa, en que todas las aixetas rajavan á dojo... Després va comprendre que alló del fusionisme s' acabava y va contractarse en la companyia conservadora, cayent de peus, davant de 'n Coll y Pujol que 'l va pendre de segon... y á ratos perduts li deixava xuclar... el punyo de la vara.

La malehida lley Mellado contra 'ls regidors de ofici vingué en mala hora á interrompre 'ls traballs de las companyias acrobáticas municipals, imposántlas hi un descans de quatre anys: sense aquest contratemps, en Milá y Pi no hauria eixit tan fácilmente de la Casa gran. Pero tant se val. La seva forçada ausencia li servi per ensajar una nova contorsió, la de passarse esquitllantse, doblegadís com una serp, á las filas silvelistas, deixant en bitza als conservadors castissos que tant l' havían estimat y distingit.

Y en Silvela ara l' ha trobat á punt de solfa.—No era la teva aspiració arribar al primer lloch? Donchs aquí la tens la vara. Lluheixte.

¡Y tal com se lluhirá 'l xicot!...

Los obligacionistas del carril de Fransa encare se 'n llepan els dits de la formalitat ab que com á representant de la Companyia de Alicant els feya certas promesas, que fins á cert punt els obligaren á cedir, pera després trobarse ateytats á pel y á repel, sense casi adonarse'n. Fruyt de aquest gran triunfo jurídic financier, sigué 'l càrrech de canceller de la companyia fusionada que desde llavors desempeña l' aprofitat Sr. Milá y Pi.

Per cert que avuy que l' Ajuntament té entaula-

da demanda judicial contra aquella Companya, en reivindicació dels terrenes de l'estació de Fransa, lo nomenament d'arcalde recayent sobre un dels seus concellers, ve á convertirse en un de aquells exemples de moralitat silvelina, que fa caure d'espatllas al camálich mes forsat.

¡Galdosa manera de procedir de del home pulcre que 's considera depositari del sentit jurídic!

Ab la mateixa ma ab que 's desfá del Doctor Robert sols per haverse aquest empenyat en interpretar ab rectitut una disposició legal, suscriu lo nomenament de un home que per desempeñar un càrrech en una empresa qu'está en litigi ab l'Ajuntament, no pot ser arcalde, sense vulnerar la llei... y un'altra cosa que val mes que la llei: la moral pública.

Aixís es com s'efectúa la selecció: lo grá al toch y la pols y las triaduras al graner.

L'arcalde nou, prou ha tingut pit per arraparse á la vara; pero 'm sembla que li faltará cara per sostenirse.

Aquella inundació de que parlavam la senmana passada li ha caygut al damunt y l'está ofegant. Arcaldes hi ha hagut impopulars; pero cap com ell.

Apart de la respectabilitat que dona una vida pública intaxtable, li falta l'ambient vital, l'ayre... En l'arcaldia que per tant temps venia ambicionant no hi ha trobat l'expansió, sino l'asfíxia.

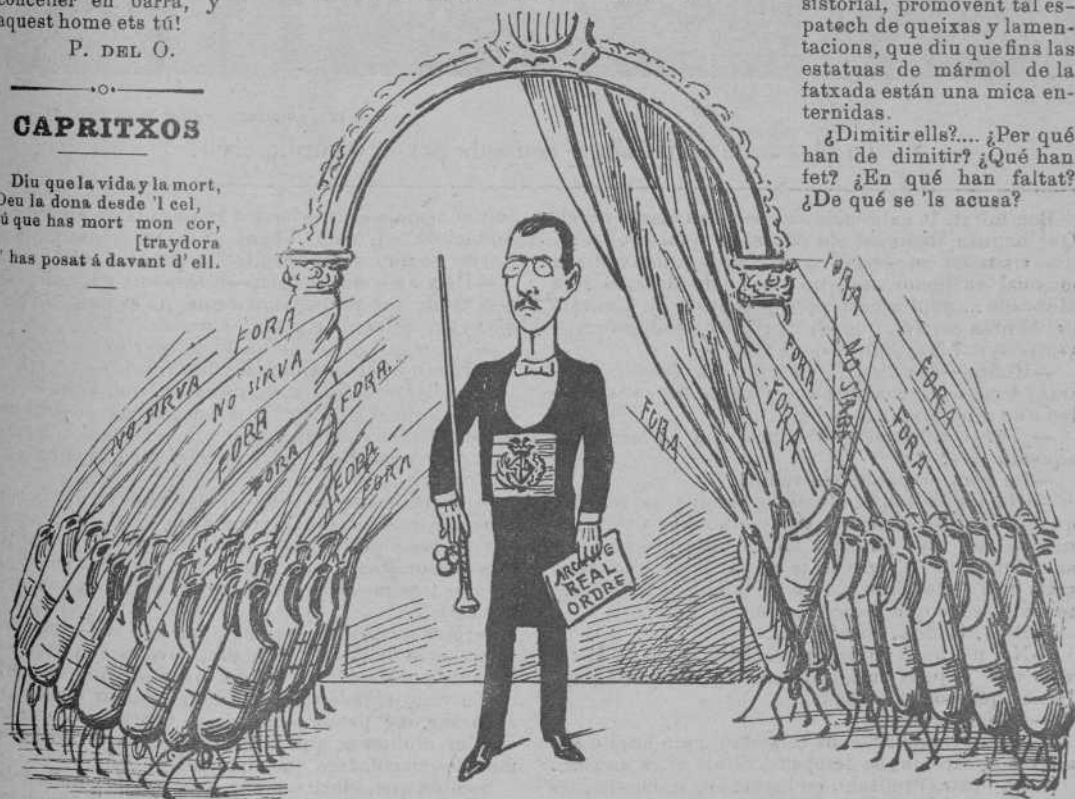
L'asfíxia produhida per tot un poble asquejat que se 'l mira com se mereix, y li diu:

—Sols un home á Barcelona era capás, després de la noble dimissió del conceller en cap, de aceptar lo càrrech de conceller en barra, y aquest home ets tú!

P. DEL O.

CAPRITXOS

Diu que la vida y la mort,
Deu la dona desde 'l cel,
tú que has mort mon cor,
[traydora
l'has posat á davant d'ell.

Solemne presa de possessió de 'n Milá y Pi.

Quan va dir que m'estimava
no 'm causá pena ni goig,
quan va dir que m'aburria
pensava tornarme boig.

Ton cor es de ferro verge...
ton cor es dur com un roch...
ton cor... més ¿que dich, nineta?
si may n'has tingut de cor.

Quan me trovo allunyat d'ella
mon cor salta per fugir
á sa vora... y cosa estranya!
troba 'l seu á mitj camí.

Ma hermosa n'es com la Verge
com la Verge dels Dolors:
havétseli mort sos pares
ha quedat soleta al mon.
Mes no está desamparada
no ho está, ma hermosa, no,
sempre tindrà qui la guardi
mentres alenti mon cor.

JOSEPH PUJADAS TRUCH.

PROBLEMA DIFÍCIL

¡Pobres regidors!... Aquesta si que de segur no se la esperavan.

¡Pues no se li ha ocorregut al poble barceloní que, haventse retirat lo doctor Robert, tots ells han de presentar la dimissió del càrrech!

La pretensió, com se pot comprendre, ha caygut com una bomba en la Casa Consistorial, promovent tal es-patech de queixas y lamentacions, que diu que fins las estatuas de márml de la fatxada están una mica enternidas.

¿Dimitir ells?... ¿Per qué han de dimitir? ¿Qué han fet? ¿En qué han faltat? ¿De qué se 'ls acusa?

BARCELONA DIVENDRES Á LA TARDE

(Inst. RUS, col·laborador artístich de LA ESQUELLA.)

La plassa de Sant Jaume ocupada per la Guardia civil.

Ben mirat, la exigència del poble es massa cruel. Que hagués demanat als concejals qualsevol cosa, una visita en corporació al ex-arcalde, una vetllada musical en honor seu, un tiberi de desagravis á Moncada... conformes; pero ¿exigirlos la dimissió del honrós càrrech que ab tant zel y desinterés desempenyan? May, ¡may de la vida!

—Rufina—deya un d'ells á la seva senyora, entrant á casa tot consternat:—¿que no ho sabs? Volen que dimiteixi.

—¿Tú? ¿Qui es el mal' ánima que ha concebut aquesta idea?

—La gent, el poble, els vehins.

—¡No siguis tonto! No te 'ls escoltis; ja sabs tú que 'ls vehins no mes parlan per enveja y per ganas de fer mal. ¡Estaría bonich que després dels sacrificis que 'l càrrech te costa, l' abandonessis aixís com aixís! Si arribas á fer semblant bestiesa... ten compte lo que 't dich... demano 'l divorci.

—Pero, Rufina, sosségat...

—No, no puch sossegarme. ¡Dimitir tú!... Mira: vull que 'm juris davant d' aquesta imatge de Sant Dimas que no dimitirás may.

—¡T' ho juro!

Un altre regidor menos calssassas, pero igualment aferat al càrrech, se defensava d' un' altra manera.

—La nostra dimissió, en los actuals moments, seria una verdadera torpesa y hasta una falta de patriotisme. Ja que 'n Robert, per motius de dignitat, que nosaltres respectém, se 'n ha anat, el deber

dels concejals es quedarse á la Casa Gran en representació d' ell, com dihent al poder central:—En Robert es fora, pero nosaltres som aquí: ¡ajo!

—Déixis de camándulas—li responia un maliciós:—el poble sab perfectament que *no es nada lo del ojo*, y aquestas rahons no 'l satisfan.

—¿Pues qu' es lo que ha de satisfacerlo?

—La dimissió unánime de tots vostés.—

Aixó 'ls treu de quici. ¡Sortir d' una casa en la qual alguns d' ells tot just acaban de posarhi 'ls peus! ¡Descenyirse una faixa que no mes l' han portada dos cops! ¡Renunciar un càrrech que apenas l' han exercit!...

—¡Consideri si es trist aixó!—'m deya un pobre concejal, casi ab las llágrimas als ulls:—vam pendre possessió el primer de Juliol; fa, per lo tant, tres mesos y mitj que ocupém la poltrona edilicia, no mes tres mesos y mitj... ¡y ara voldrían que dimitissim!

—¡Mes terrible es lo que 'm passa á mí!—replicava un altre de la colla, qu' escoltava la conversa.—Prench possessió 'l dia hu de Juliol, com el senyor; me 'n vaig immediatament á fora á passar 'l estiu, y al tornar, me presento á Casa la Ciutat y lo primer que 'm diuhen es que dimiteixi. ¿Ha vist arribada mes desconsoladora que aquesta?—

Sembla que, efectivament, lo caball de batalla dels regidors per negarse á accedir al clamor públich es lo poch temps que fa que desempenyan el càrrech.

Si 'n portessin ja un any ó dos ó tres, y hagues-

sin tingut ocasió de desarrollar las sevas... iniciativas, tal vegada ben pregadets encare s' hi deixarian caure ¡pero als tres mesos y mitj!...

—Aixó—deya un—seria lo mateix què aixecarse d' una taula espléndidament provehida, sense haver tastat res mes que las ostras.—

No hi ha qui 'ls ho dongui entenent.

—Mirin que l' opinió de Barcelona espera la seva dimissió ab impaciencia; mirin que aquestas vacilacions no 'ls fan gayre favor; mirin....

¡No volen mirar res!

—Jo no dimiteixo fins que m' ho demanin els meus electors—diu un dels mes aixelabrats.

—¿Y ahónt son los seus electors?—li preguntan:—¿al cementiri?

—El meu cárrech—diu un altre—no té res que veure ab la política. M' han enviat aquí per administrar, y tant puch ferho ab en Robert com ab el cego de Berga

—Es cert—respón un que 'l coneix:—y com mes cego, millor, ¿veritat?—

Es una lletanfa qu' encanta. Cadascú surt ab el seu argument.

—Jo no vull abandonar un cárrech que dech al sufragi.—

Aixó de que 'l *deu* no es exacte: se sab que ho va pagar tot.

—Jo no puch desistir de moralisar los consums.

—Jo necessito realisar las milloras que vaig prometre al meu districte.

—Jo no 'm dech apartar dels alrededores del matadero....

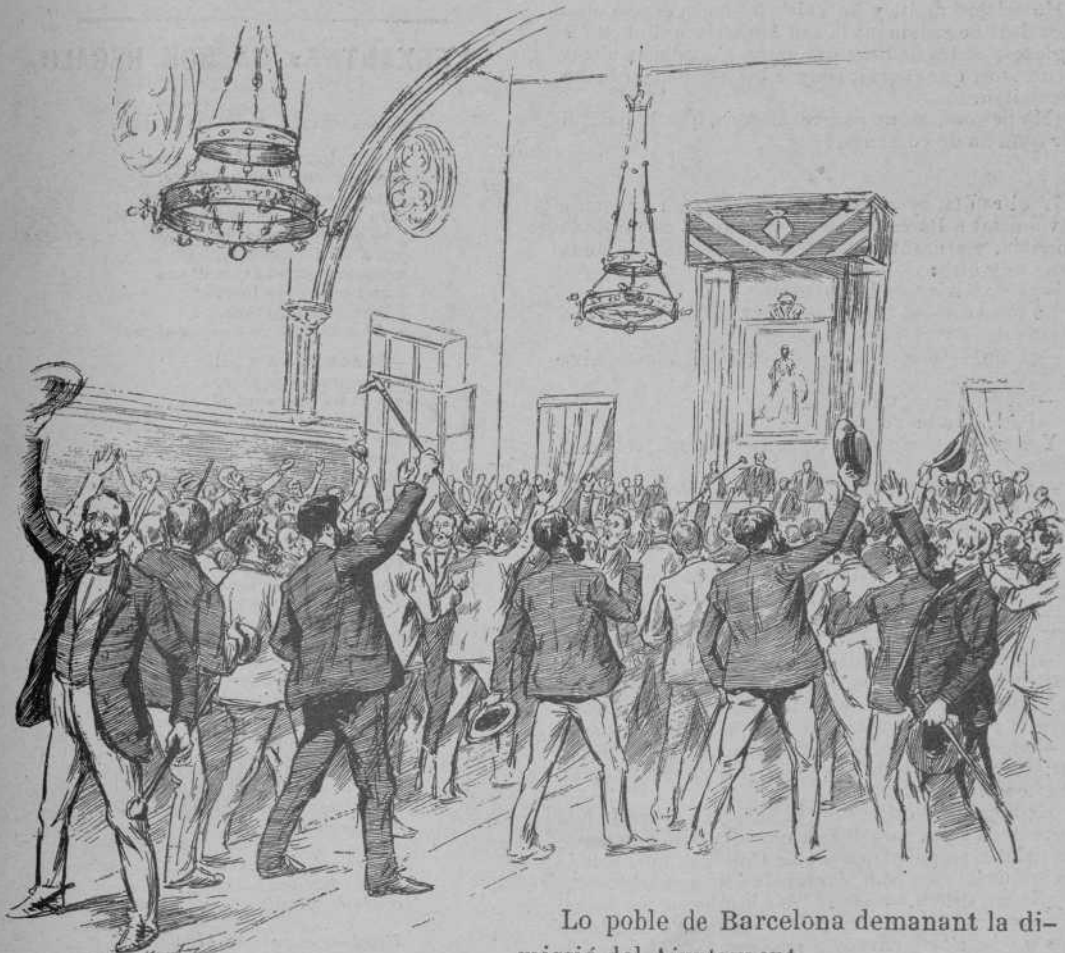
Tant es que 'l poble risqui com que rasqui. El deber, la disciplina, la seva abnegació, l' amor que tenen á Barcelona, totas aquestas cosas els lligan á la Casa Gran, y d' allí no hi ha forsa humana que 'ls ne tregui.

El problema es difícil; tan difícil, que donada l' actitud de resistencia dels concejals y l' empenyo del poble en fells'hi abandonar el cárrech, aixó en el meu entendre no té mes que una solució. Es dura, pero infalible.

S' escampa un bon número de pansas enmatzinadas per tots los departaments y recons de Casa la Ciutat, y á las vintiquatre horas.... ¡tururut! ens quedém sense regidors.

A. MARCH.

AL SALÓ DE CENT.—LA SESSIÓ DEL DIVENDRES

Lo poble de Barcelona demanant la dimissió del Ajuntament.

À LA SIMPÀTICA SENYORETA CATARINA

Encare que tú ets molt ma-
y que tens molta paci,
sens que 'm costi gens ni mi,
't diré lo que á tú 't ra.

Com que no tens cap pesse-
ni has tingut may gens de pla-
y 'l teu cos sembla que esclap-
per fer la cintura estre-

't diré, no sent desva-;
l' hom' que de tú s' enamori-
'l pots enredá ab caso-
portará ben bé 'l calva-

Com que tens hermosa ne-
aquest genit qu' 't domi,
no 't casarás Catari-
no portant la bossa ple-

C
a
t
a
r
i
n
a

K. L. OYO.

AL BISBE

¿Ja ha pres possessió del seu palacio? ¿Ja ha es-
trenat aquellas otomanas? ¿Ja té totas las cosas á
puesto?

Ho celebro molt, y ho celebro perque espero que
organisat degudament lo seu home, com diuhen els
inglesos, podrá dedicar una mica d' atenció á altres
assumptos, que cregui, senyor bisbe, que ben bé ho
necessitan.

¿Me permet, si no es irreverencia, que li indiqui
per quin ha de comensar?

* *

L' altre día, acompanyant á un foraster que may
havia estat á Barcelona, vam passar pel carrer de la
Corribia, y aturantnos davant de las escalas de la
Seu, vaig dirli:

—¿Veus? Aixó es la Catedral.

Lo foraster alsá 'l cap, mirá en la direcció que jo
li senyalava y va posarse á riure.

—¡Fuig!—va dirme:—¡qu' estàs de broma! ¿Aixó
es la Catedral?

—Sí, home, sí, mira...

—Prou que ho veig!...

Y tornant á riure y posantse á llegir, va anar
dihent:

—*Mechero universal... El mejor existente... Ar-
cas y básculas con cerraduras privilegiadas... Pa-
ra el comercio, carros y wagones...* ¿Aixó es la
Catedral?

L' home, en lloch de clavar la mirada en la fat-
xada de l' iglesia, l' havia fixada en la paret del bar-
racot que hi ha al davant.

Veritat es que desde 'l lloch ahont ens trobavam,
el millor per contemplar la fatxada en conjunt, no
podia veure gran cosa mes. Los primers cossos de
la construcció, la portada, tot desapareix detrás d'
aquella especie de corral aixecat sobre las escalas.

—*Mechero Universal*—tornava á llegir el foras-
ter:—*Arcas y básculas... Aixó no es la Catedral;*
aixó es una ferreteria.

Explicantli l' origen de la barraca y fentli la his-
toria de la cosa, vaig lograr convéncel de que aque-
lla iglesia es positivament la Catedral, pero sòls jo
sé lo que 'm va costar desvaneix 'ls seus duptes.

¿Es tan difícil fer entendre á un home, per traga-
deras que costi, que un edifici que *parla de Meche-
ros y básculas y carros y wagons* es la Catedral de
una ciutat com Barcelonal...
* *

Aixó, senyor bisbe, com vosté pot comprendre, es
impossible que continúhi aixís.

Aquella barraca ha cumpert la seva missió, y ha
de desapareixer.

La perspectiva ho exigeix, la comoditat del pú-
blich ho demana y fins la propia conveniencia de
vosté ho aconsella.

¿Sab qué diuhen alguns vehins murmuradors?

Que la barraca no 's derriba perque vosté la ne-
cessita per desarhi 'l cotxe que li va regalar aquella
marquesa.

¿Com si vosté no tingués bonas cotxeras y qua-
dras en el seu restaurant palacio!

Pero el públich es aixís: veu que la barracota s'
aguanta allí dalt mesos y anys y ¿qué ha de fer,
sino buscar una rahó qu' expliqui 'l fenómeno?

El dilema es clar: ó tiri l' empantano á terra, ó
diguins per qué 'l conserva ab tant empenyo.

¿Es per lo que li produheix el permís per posar
anuncis en las parets de la barraca?

No ho puch creure.

¿Es perque ab aquesta barrera al davant la her-
mosa fatxada de don Manuel no 's veu tant y queda
una mica dissimulada?

Si es aixís, figuris que no hi dit res. Retiro totas
las meas observacions.

MATÍAS BONAFÉ.

«XERXANTNE» UN BON REGALO

Diálech trilingüe

—¡Ay!... *demizela*, tant ém
que 'm torno sech y *folâtre*,
¿veus las jambes? son de caire,
tuva aquest bras: sembla un rém,
y es que *tujurs* ens besém,
pro d' *ici* no passa ja,
mira: al bosch havém d' aná
á *xerxarne* rovellóns,
y sota dels pinatóns...
—*Oh mon cher ne comprend pas.*

—Si *demizela* á n' alli
ens podrém *emb bocú*;
y com no 'ns veurá ningú
unas *choses* t' haig de dí,
boy besante ab frenesi
assentats en un *marginé*,
joy que 'l *dimanze* vindré
á *xerxart* per aná al bosch
per *turner* al ferse fosc?
—*Ne comprend pas. E coutez:*

*Usted no sabe mon Jean
de notre France les mœurs;*
no basta estimar: d' *ailleurs*
il faut comprarne 'á l' instant
un *bijou* très elegant
*usted me hará un bon cadeau
d' une aiguille d' or, non pas faux,*
*et alors moi je suis bien prêt
d' aller con usted au forêt.*
—*Ará no compro pd jo.*

—¡Oh! *mon cher* c'est *degoûtant*
—Ja 'm pots creure *(vata n' ell!*
no se que 'm dius del cadell.
—¡*Cadeau!*

—*Espera, que al instant
le mot aniré xerxant
á n' al diccioner... ca... ca...
cadeau... regalo.*

—*C' est ça.*
Usted me compra un bijou,
é moi vous querré beaucoup.
—¿Saps qu' encar' no compro pá?

L' AVI RIERA.

ELS APUROS DEL CIERO

LLIBRES

BUSCA-BUSCANDO. — Colecció d'articles por EZEQUIEL BOIXET (Juan Buscón). — Lo treball periodístich com 'el dels cuyners de las fondas bonas té també 'ls seus plats del dia. Lo lector sol saborejarlos ab delícia, quan son bons de mena y están ben endavinats de sal, pebre y altres ingredients y especias. Donchs bé, en la tal especialitat ben pochs confeccionadors de plats del dia 's contan avuy á E-panya que pugan competir ab lo famós Juan Buscón de *La Vanguardia*. En la seva tasca amena y graciosa s'ha fet un nom voigut y respectat: los seus *busca-buscando* es lo primer que 's llegeix en aquell periódich, y tothom regoneix á una, que per aquesta classe de requisits. L'Ezequiel Boixet té la ma d'àngel.

Aixís donchs, la empresa de *La Vanguardia* ha prestat un bon servey á las llettras, reunint en un volum de regalo als seus subscriptors, los mes escullits *Busca-buscando*, aquells precisament que poden conservar-se per temps infinit sense remollirse: los mes exquisits, que sempre despertan la gana de repassarlos. En

—Plouhen molts baixas!... No 'm queda més remey que cantar la palinodia.

ells l'autor fa gala de sas extraordinarias condicions d'escriptor abundant y fàcil y de filòsop humorista, pero ab una filosofia amable y molt humana.

TEATRE CATALÀ. — *Estudi crítich* per JOSEPH BERNAD Y DURÁN. — Sempre es un treball digne de atenció el de la crítica teatral quan se fa á conciencia y ab imparcialitat. Lo Sr. Bernad ha tingut á bé fixarse en l'última temporada del *Teatre català*, en quant se refereix á la empresa, als autors, als actors, al decorat y al públich: tot ho examina, ho analisa y ho exposa á grans rasgos, y al ferho dona probas del gran carinyo que sent per la escena regional, aixís com també de la seva competencia.

L'estudi del Sr. Bernad compleix un objecte de verdadera utilitat. Una temporada teatral, ab sas obras de una importancia molt diversa, exigeix la realisació de un escrupulós balans, en lo qual queda degudament fixat el valor de cada partida, única manera de apreciar, millor que ab las impresions rápidas emesas immediatament després de cada estreno, las ganancias y las perduas que pugan haver tingut lo teatro. Tal es lo que ha fet l'autor de aquest opúscul prestant ab ell un bon servey á las llettras catalanas.

ALTRES LLIBRES REBUTS
El collar de la reina. — Famosa novela de Dumas pare que forma tres volums de la económic y elegant biblioteca Tasso.

LA RESISTENCIA PASSIVA Y LA DIMISIÓN DE 'N ROBERT

Las botigas dels barcelonins.

¡Ay d' ell!, obra póstuma del jove Fidel Quero y Córdoba. L' assumpto 's refereix a la crema dels convents, y té escàs valor literari y molt menys encare teatral.

Ahoranca.—Ab aquest titol ha donat a llum D. Modest Urgell la versió castellana de la seva aplaudida comedia: *Lluny dels ulls, prop del cor*, feta per ell mateix. Bona ocasió perquè alguna empresa d'enllà del Ebro donga a conèixer una producció, qual originalitat està molt per damunt de la de la major part de las obras que a Madrid solen estrenarse.

RATA SABIA.

PRINCIPAL

La companyia de actors que dirigeix lo Sr. Salvat es molt digna del favor del públich, y com los preus que regeixen son molt acomodo, es d' esperar que aquell hermós teatro, recobrarà l' animació que havia tingut en sos millors temps.

En la funció inaugural se posà en escena la comedia castellana *El amo del cotarro*, que serví pera fer lluir als principals actors de la companyia molt ben imposats de sos respectius papers.

La pesa *Five of clock tea* es una joguina d' escassa novetat, ab una tendència caricaturesca escessivament accentuada.

El diumenje al vespre, primer estreo catalá, que recaigué en la comedia de 'n Teodoro Baró, *Sureda y C.*

Desde las primeras escenas se descubren dugas cosas: primera: que l' autor escriu a ca 'n Brusi, aprofitant l' ocasió de fer la propaganda del Diari. Un fabricant que l' está llegint mentres pren lo xocolate, a lo menos l' anomena deu ó dotze vegadas.

La segona cosa que 's descubreix es que 'l propòsit del Sr. Baró se limita a entretenir al públich, pels medis vulgars mes usuals en lo cultiu de la escena. No té, donchs, aqueixa producció pretensions de cap classe; se coneix que ha sigut escrita a raig de ploma, sense pena ni esforços y estalviantse tot lo possible 'l seu autor lo such de cervell en la concepció y desarrollo del assumpto, en la pintura dels tipos y en lo llenguatge que parlan.

En conjunt resulta una comedia bastant adotzenada qu'

La botiga del Cl...

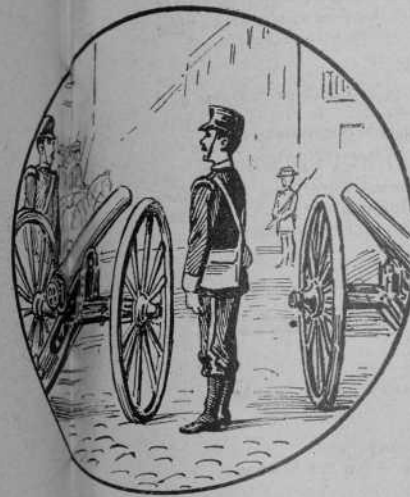
encare que en alguna ocasió provoca las riallas del públich, no li desperta 'l més mínim interés ni 'l més petit impuls de identificació ab l' assumpto, ni ab els tipos.

Del quadro dramátich *Lladres*, del Sr. Iglesias, no parlarém la senmana pròxima.

LICEO

Definitivament la temporada lírica comensarà 'l dia 8 del pròxim novembre, ab la primera representació de *Tristano ó Isotta*, ópera de Wagner, no sentida encare a Barcelona, y que, per lo mateix, té als filarmonichs en expectació.

Ja s' ha òbert l' abono, y s' ha publicat la llista de la companyia composta de artistes de *primo cartello*.

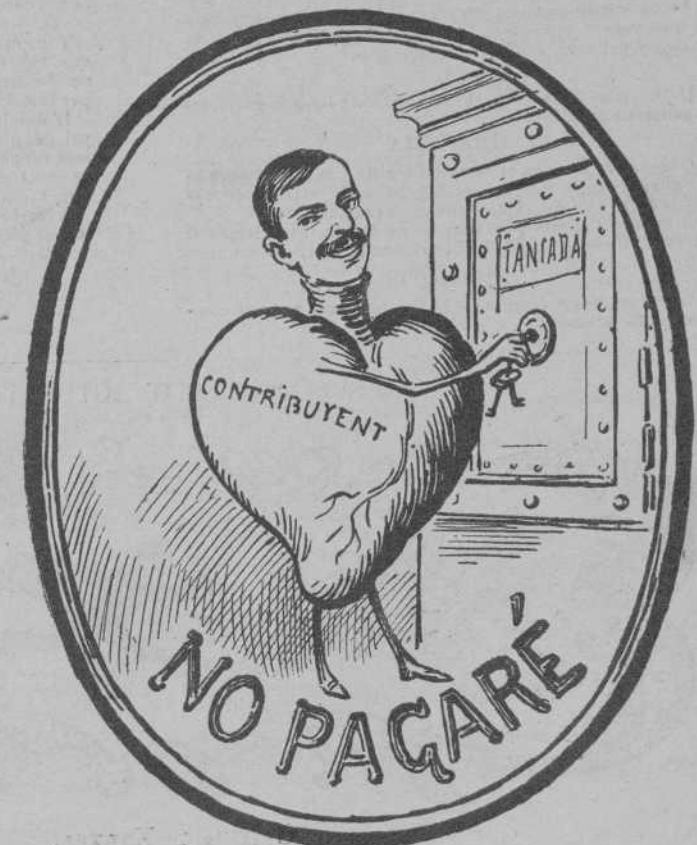

Lo únic que divendres faltava a la Plassa de Sant Jaume.

Lo doctor Robert ovacionat pels seus deixebles.

LA PLACA DEL DÍA

Lo cor del contribuyent.

ROMEA

Ab verdadera satisfacció consigném lo triunfo alcançat dilluns per l' autor del sainete *A ca'l Notari ó uns capituls matemónials desfets*. Ab molt bon peu entra en lo teatro, l' escriptor vendrellench Ramón Ramón y Vidales, revelantse autor còmic d' excelents condicions.

Constituëix l' obra un quadro de vida local, plé de color y de relleu y admirablement observat. Realsan la sencillés del argument, la claretat del seu desarrollo y l' excelent pintura dels personatjes que 's mouhen y parlan ab ver-

dader desembrás. Aquella es realment una notaria de fora portada al teatro ab una fidelitat pasmosa. Apostaria qualsevol cosa que tot lo que passa en lo sainete está copiat del natural, dat que l' autor té un germá notari. Pero está tan ben encaixat dintre del quadro y tan ben amantit ab una dossis de gracia y bon humor sempre adequats á la indole especial de cada tipo, que 'l Sr. Ramón y Vidales s' acredita de bonas á primeras com á un de nostres més hàbils y afortunats conreadors del género.

¡Ah! ¡Quánt mes valen aquestas obretas senzillas, pero molt vigorosas y animadas, ab sas palpitations de vida, ab son color de realitat, ab sas gracias naturals y expontáneas, que totas aquellas payassadas, que solen posarse en molts teatros com á fi de festa!

Interpretat ab carinyo pels principals actors, entre 'ls quals se distingeixen las Sras. Munner y Clemente y 'ls Srs. Goula, Virgili, Santolaria, Fuentes, Soler, Martí, Fernández, etc. etc, estém segurs que 'l dia que 'l fassan tots, com algúns ja 'l fan, recordantse lo menos possible de que son cómichs, es á dir, atenentse en absolut á la naturalitat, lo sainete *A ca'l Notari*, farà molt bon costat, en lo repertori catalá, als millors que ha produhit lo mestre Vilanova.

Rebi 'l Sr. Ramón y Vidales la nostra enhorabona.

NOVEDATS

La tentativa de *Ugonotti* ab lo debut del tenor Sr. Pesh (¿perqué no ha de usar lo Sr. Pérez, l' ortografia castellana?) artista encare poch format que si bé te ven, careix d' art, vá satisfèr molt poch al públich.

Y la direcció del teatro; parodiant un aforisme de la terra vá dirse:—Roda 'l mon y torna á la *Mignon*.

Mignon es, en efecte, l' opera de resistencia de la temporada, la que porta aparellats los grans plens y 'ls aplausos entusiastas, y per més vegadas que 's posi no crech h haja ningú que 's cansi de admirar á la Berliendi, sobre tot, qu' está maravellosa en lo paper de protagonista.

Aixó no vol dir que 'ls altres no ho fassin bé... pero ella es la mestressa!

ELDORADO

La *luz verde* continua atrayant al públich... y succeheix lo que varem preveure: la música de 'n Vives, plena de finesas y primors, cada dia agrada mes.

* * *

Del estreno de la nova sarsueleta *Niña Rosa* 'n parlarem la senmana próxima.

GRAN-VIA

Obras com *Los chicos* sería millor que 'ls séus autors se las guardessin, y fins que se las fiquessin al llit per mes que 's digui alló de «*Quien con chicos se acuesta...*»

A lo menos si ells passavan la molestia, estalviarian al públich una bona dossis de badalls de fastidi.

NOU RETIRO

Los dissaptes y diumenjes hi funciona una regular companyia de sarsuela.

La nova empresa se proposa presentar á principis d' any nou la companyia argentina de Podestá Scotti, dedicada desde fá algúns anys á la representació de *dramas criollos*, els quals han de representarse en locals de gran capacitat que disposin de pista y escenari. Lo *Nou Retiro* será objecte per aquest motiu de una transformació completa.

LIRICH

Abir dijous tingueren principi 'ls notables concerts de l' *Associació musical de Barcelona*, baix la direcció del mestre Kogel, dels quals ens ocuparem oportunament.

TIVOLI.—CIRCO EQUESTRE

Nous debutants: los dos Gibsons, acróbatas escéctrics de verd'er mérit, que han vingut á nutrir ab son treball originalíssim los escullits programas de las funcions.

N. N. N.

AVERSIÓ AL MAR

De banyarte en el mar sé que tens ganas y ton eos, que confiada á las onas humanas entregas sens mirar la temporada, tirantlo al mar, dius que 't fan por sas onas creyent, equivocada, que abrigan més perill que las personas.

Discurreix mal ta pensa; en el gran Océa hi tens més defensa que en el mar de la vida, ton eos al aygua llensa que á aquesta has de guanyarli la partida....

Si 'l mar, pláicit ó ayrat de tú 'n fa presa, contra del mar t' abona ta molta *lleugeresa*; ni gens temis las furias de cap ona que 't salva ta persona el teu cap, que buit es com la carbassa sense idea que hi pesi po'h ni massa.

Ton cor, que es també buit, es altra cosa que 't salva l' existencia; sentiments é ilusiones no hi farán nosa per temer cap funesta conseqüencia.

L' únich que 't deu fer por, es ta conciencia pel pes que hi hagi en ella, mes ningú hi ha vist rastre de conciencia en tos fets de vil femella y no tenint conciencia... menos lastre.

Aversió al mar no tinguís, que sas onas menos podrán ab tú que las personas.

A. DEU.

ESPECTACLES D' ACTUALITAT

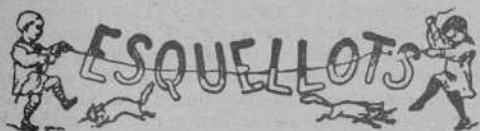

Corrida de Xanxes.

LAS NOSTRAS CRIADAS

—Senyora, en aquesta casa jo no puch estarhi.
 —¿Per qué?
 —Perquè tots els plats que te son *castellans*.

LA JORNADA DEL 'DIVENDRES

Senmana d'emocions la que acaba de transcorre. A conseqüència de la dimissió del Doctor Robert, la immensa majoria dels botiguers varen tancar. Fins els inquilinos de 'n Duran y Bas (Plassa de Santa Ana y carrer del Governador) tenian tanca-das las botigas de la casa del ministre.

quan tractan de pegar parlan de *duros*.

La plassa de Sant Jaume, presa militarment, recordava 'ls bons temps de la Gloriosa.

Una frasse de un ciutadà de bona té:—En aquella casa tota voltada de civils, deu haverhi lladres. Y al dir aixó, senyalava la Casa Gran.

A dintre de aquesta ¡quina maror! Gran alegria havia produhit de primer antuvi entre 'ls mes dels regidors la dimissió del doctor Robert, que com á bon metje 'ls estava sempre á sobre, dihentlos:—«Noys, no menjeu massa... ¡cuidado á enfitarsel!; pero 'l goig se 'ls aygualí al veure's, á l' hora de la sessió rodejats de una gran massa de poble, que al-sant els punys irritada, cridava:—¡La dimissió!...

LA GRRRAN BATALLA DE LA UNIVERSITAT

L' exércit de policia atacant denodadament la porta.

Sobre las portas s' hi lle-gfan diversos rétol's, al-gúns d' ells molt salats. La frasse de l' ESQUELLA del divendres: «ALTOLAGUI-RRR ¡ALTO LA GARRA!», va trobar eco en algúns punts, entre mitj d' altrás molt xistosos, que acreditan la sana tranquilat y el bon humor imperturbables dels contribuents per industrial, al entrar en guerra ab el govern.

—Ay ay, ¡perqué tan-can?— preguntava un fo-raster tot extranyat.

—Per causa de defunció —va respóndreli un bar-celoní.—¿Qué no ho sab? El govern ha clavat cop de revólver á la Lley, cop de daga á la Moralitat, y des-prés s' ha pegat un tiro.

De forsa pública pels ca-rriers y plassas, no 'n vul-guin mes. Los civils ab las filosas, los mal-carats de la policia ab els garrots, tots estavan á punt de pegar *duro*, com diuhen ells. Ja 's coneix qu' es qüestió de pistrinchs, perque fins

LOS SUCCESOS DEL DIVENDRES

La Rambla, després de las cargas de la Guardia civil.

Lo públich comentant lo tancament de portas.

(Insta. RUS, colaborador artístich de LA ESQUELLA)

¡La dimissió!...—ab un tal devassall de piropos y requeiebros, que fins las parets del Saló de Cent, de blanques que son, semblava que 's tornessin rojas.

Y 'ls companys del Consistori, cap-baixos y suant d' angunia, deyan pel séu capot:—Mare de Déu, y qué s' ha de patir pera servir á la ciutat!...

Fins ara la dimissió no l' han presentada; pero es un fet que no admet dupte 'l divorci entre aquests fulanos, fills legítims y naturals de Santa Tupinada beneyta y 'l poble honrat de Barcelona.

Sort que ara hi anirà 'l Sr. Milá y Pi, á amparar-los ab son inmens prestigi!

Un incident de la jornada del divendres.

Davant de las oficinas de *El Noticiero universal* un subjecte desesperat que á la quènta no s' estirava 'ls cabells porque no 'n té, cridava ab accent valenciá:—¡Repalleta!... Vinga pronte un vidrier á reposar els vidres trencats, que per els huecos me fuchen els suscritors. ..

Lo mateix divendres els agents executius, varen comensar la seva tasca, repartint papeletas d' apremi de últim grau y notificació d' embarch als contribuyents morosos.

La primera tungada dels industrials favorecuts demostra que á lo menos saben triar.

Obra la marxa la joyeria dels fills de F. Carraras... porque 'ls brillants enlluhernan á tothom, inclús als agents executius.

Segueix la lampisteria del Sr. Corominas, per si se 'ls feya tart, poder encendre llum.

A continuació se 'n van á la papereria del senyor Rienaecker, per si á forsa d' extendre diligencias se 'ls acaba 'l paper.

Y fan alto al *Hotel de Ambos Mundos*, ahont tothom sab que s' hi menja bé y hasta ab música quan embargan.

Una vegada tips, cap á Ca'n Clapés (objectes xinescos) á veure si pescan... naranjas de la China.

Y per fi de feste al forn del Sr. Culillas. ¡Si serán panarras que després del ápat de *Ambos Mundos* van encare á ca'l forner en busca de llonguets! Amigo: ¡no 'n deuen treginar poca ni gayre de cassussa atrassada!

Resúm de la jornada: que 'ls gremis que saben molt bé ahont van, responen á las provocacions del govern ab una serenitat d' esperit verdaderament encantadora.

Lo mateix *hermano Sanz Escartín* va dirho al Avi Brusí:—Estich orgullós de governar una provincia com aquesta.

Ja ho crech borrango! ¿Y donchs que 's figurava? ¿Qué 'ls industrials l' anirian á trobar dihentli:—Miri, Sr. Sanz Escartín: hem determinat tirar nos al carrer á moure un rebombori: lo qual posém á n' el seu superior coneixement per si té 'l gust de venir nos á rompre las costellas?

¡Ay infelisl... Els gremis están ben convenuts de que avuy la seva forsa s' enclou en lo següent lema: «Energía, Constancia y Tranquilitat.» Ab aquesta divisa son invencibles. Podrá embargarlos el govern quan ho tinga á bé, pero consti que á n' en Silvela, 'ls gremis barcelonins ja fa temps que li tenen embargada la daga florentina, ab que prentia suspendre las garantias constitucionals. Per un resto de consideració no li han deixat mes que una cosa.

La vaina.

DISTURBIS ESCOLARS

Lo ocorregut dissapte á la Universitat es una de aquelles cosas que no tenen dibuix. Fossen els que siguessen els motius que provocaren l' indignació dels àngels custodis del Ordre públich, no poden ni deuen estar autorisats pera fer us del revólver, dedicantse á la cassera d' estudiants, com si fossen pardals ó conills de bosch. Las balas de la policia que quedaren incrustadas en las portas y parets del edifici universitari son una gran vergonya per la ciutat de Barcelona.

Massa fan us tot sovint dels garrots y 'ls sabres, porque 's posin armas de foch en las mans barrueras dels héroes del desordre. Que aixís ho ha de comprendre 'l mateix governador, ho demostra la disposició presa pel seu secretari, poch després dels tiros, fentlos retirar del camp de batalla. Bastá aquesta mida pera que instantáneament se restablís la calma entre la joventut escolar, qu' estava que no hi veyá d' indignada.

Cert que 'l dilluns se renovaren en l' Universitat els successos desagradables, entre 'ls mateixos estudiants, dividits en catalanistas y anti-catalanistas.

Bons xicots son els estudiants, y si alguna cosa 'ns dol als que ja tenim cabells blancs, es no tro-

barnos com ells á l'edat ditxosa dels grans acoloraments y de la bullida de las sanchs, pera dirigirlos un carinyós sermó:

«Companys—els diriam—deixeuvos de insults y de fomentar rancúnias y antagonismes que no tenen cap rahó de ser. No hi ha res mes xorch que suscitar antipatías inter-regionals. Apassioneuvos, tant com volgheu pels grans ideals qu' ennobleixen, ideals ¡ay! avuy poch menos que olvidats; may per aqueixas miserias que no van en lloch. Victimas dels mateixos abusos gubernamentals y dels mateixos excessos de la centralisació y de la mateixa barra dels polítichs al us, son los pobles y 'ls ciutadans de totas las regións espanyolas, y l' esfors mancomunat de tots ells es de tot punt necessari si 's vol acabar ab tanta vergonya.

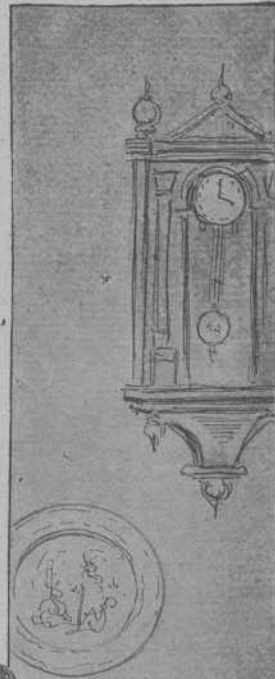
»Si Catalunya ha pres en aquest punt una iniciativa vigorosa, millor conseguirá 'l seu propósit atrayentse adeptes en las demás regións d' Espanya, que no tancantse en un egoisme esquerp y salvatge. Los laborants del seu aïslament treballan per la seva desgracia y per la seva derrota. ¡Qué mes volen els governants al veure's seriament amenassats que tenir un pretext pera dir com diuen:— ¡Catalunya es separatista! Y consti que aqueix pretext li proporcionan els incautes, els esclussivistas, que no pesant ni medint la rahó de las cosas, ni l' alcans dels seus actes, abominan per sistema de tot lo que no siga catalá, prenent convertir al poble catalá qu' es el que ha donat sempre mes probas de sentit práctic, en una colectivitat ridícula de infatuats y egoistas que no'te res del ayre castís de aquesta terra.

»Cessi, donchs, la *Marxa de Cádiz* tan desacreditada y guardis la cansó dels *Segadors* si 's vol com un recort històric de altres temps que res tenen que veure ab los actuals; abstenintse de cantarla com una nota de actualitat. Avuy no es Catalunya sino tota Espanya—inclús Castella—la que 's revolta contra 'ls mals governs que la vexan, l' arruinan y la deshonoran. Y si la fals era una bona arma á mitjans del sigle XVII, avuy pera ser europeus, conforme tots volém serho; avuy pera posarnos al nivell dels adelantos moderns, hem de segar ab máquinas.

»Catalunya 'n sab de aquestas cosas mes que las demás regións, y si 's posa ab brahó al davant de un moviment progressiu, ben expansiu y generós, netejará de obstacles el camí y tindrà la gloria, no sols de donar nou reals á la seva peculiar fesomia tan simpática, sino també de convertirse en la redemptora de aqueixa Espanya avuy tan endarrerida, y tan explotada per obra dels mals governs.»

*
*
*

UNA BOTIGUERA

—D' ensá qu' estém ab aixó de la resistencia passiva, 'l meu marit cada día 'm deixa esmorzar sola. Ara ha d' anar á la *Lliga*, ara al *Centro Industrial*, ara á dir mal de 'n Villaverde... ¡No para un moment!

MARAVELLAS DE LA PRÓXIMA EXPOSICIÓ UNIVERSAL

La gran roda de París

S' aixeca fora del recinte de l' Exposició, al costat de l'avinguda de Suffren, prop del lloch ahont en 1889 hi hagué la reconstitució de la Bastilla.

La roda, de 100 metres de diàmetre, posa en moviment un gran número de còmodes wagons de 13 metres de llarg. Encare que molt més en gran, lo seu aspecte recorda aquests aparatos que pera divertir á las criatures y ninyeras s' instalen en los llocs públics y en las *kermesses*.

Com la empresa de la *Gran roda* es anglesa, els francesos se la miran ab certa indiferencia, y no falta periódich parisiench que dupta del éxit que podrà alcansar.

Ab tals paraulas me dirigiria als escolars lo mateix catalans que forasters, y estich segur que tots ells, nobles y generosos com son, entendrian lo llenguatge de la llealtat, y s' abressarian estretament com á germans pera assegurar lo porvenir de Catalunya y d' Espanya, que digan lo que vulgan els cultivadors de certs camps de cévas, tenen la seva sort estretament unida per lley de la historia y per decret inapelable de la naturalesa.

VARIETATS

Milá... Milá... ¿Qué vol dir Milá?

A veure. Obrim lo *Diccionari de 'n Labernia* última edició:

«MILÁ. m. Ornít.—Aucell de rapinya, especie d' esparver.»

Bona descripció! Concisa y eloqüent.

Dels tinents d' alcalde nombrats també de R. O. com el Doctor Robert, no n' ha dimitit mes que un lo Doctor Dolsa, director del manicomi de las Corts de Sarriá.

Es lo qu' ell haurá pensat:

—Ab un govern tan boig com el de 'n Silvela, es perillós tenirhi tractes.

En Guerrita se la talla... ó mes ben dit ja se l' ha tallada.

¿Y no han revingut els rius ab las llágrimas dels taurómacos? ¡Oh, Espanya, Espanya cada dia mes degenerada! ¿Qué será de tí sense 'l Calita cordobés?

De la gravíssima determinació de 'n Guerrita qui 'n té la culpa es la seva dona, que á copia de angúnias, pensant que á lo millor un banyut podia deixar-la viuda, va contreure una afecció de cor. Y 'ls metjes, implacables, varen dir á n' al marit:—«Tria, ó la *coleta* á terra... ó la dona al cementiri.»

Terrible situació per un marit torero. ¿No hi haurá á Madrid un autor que s' apressuri á aprofitarla per un *drama* del género xich?

Naturalment: l' espós s' ha sobreposat al torero y ha guanyat la dona. D' altra manera ja no seria veritat alló que diuen respecte al *eterno femenino*.

La ceremonia de la tallada s' ha realitat en una forma impregnada de doméstica ternura.

Ell, en Guerra, s' ajonollá conmogut davant de la seva cara meytat: li posá manyagament el cap sobre la falda, exhalá un fondo gemech... y en aquesta postura, ella estisora en ma jnyach! ha separat la coleta de aquell occipuci mil voltas immortal.

Després no se sab encare que 's farà de aqueixa preciosa reliquia. Potser la portin á algun santuari: potser en Guerrita la farà servir pera lligar lo sach en que guarda la gran fortuna que ha guanyat matant toros y convertint lo cor de la seva sensible muller en una especie de coixinet d' agullas.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2.

ACTUALIDADES

DON JUAN TENORIO

DRAMA DE

DON JOSE ZORRILLA

Precio DOS pesetas.

EL NUEVO TENORIO

DRAMA DE LOS SEÑORES

JOAQUÍN M.ª BARTRINA

y

ROSENDO ARUS

Precio DOS pesetas.

OBRA NUEVA DE PABLO MANTEGAZZA

Libro para los jóvenes

Sembrar ideas para cosechar obras

VERSIÓN ESPAÑOLA DE

ANTONIO SALAZAR

Un tomo 8.º Ptas. 3'50.

TESTA

FECUNDIDAD

POR

EMILIO ZOLA

Dos tomos 8.º 4 pesetas.

Nueva edición

JUANITA LA LARGA

POR **D. JUAN VALERA**

ILUSTRACIÓN DE Alcalá Galiano

Un tomo 8.º esmeradamente impreso Ptas. 6.

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición LÓPEZ)

TRISTES IDILIOS

Tomo 68 de la Colección

POR **E. GÓMEZ CARRILLO**

Precio 2 reales.

PRONTO APARECERÁ

ALMANAQUE BAILLY BAILLIERE

PEQUEÑA ENCICLOPEDIA POPULAR DE LA VIDA PRÁCTICA

Ptas. 1'50 rústica. | 2 pesetas encuadernado.

NOTA: Pueden nuestros clientes formular pedido sin pérdida de tiempo.

ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA EN PREMPSA

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de lacasa, se 'ls otorgan rebaixas.

UN HÉROE DE LA SECRETA

—Ya pueden cheure tranquils: el orden queda restablecido.